

ข้อพึงปฏิบัติในการเข้าเฝ้า

ในการเข้าเฝ้าฯ ผู้ที่เข้าเฝ้าฯ ต้องแต่งกายตามหมายกำหนดการ หรือหมายรับสั่งของสำนักพระราชวัง และต้องมาถึงก่อนเวลาเสด็จพระราชดำเนินถึงตามที่กำหนดไว้ในหมายกำหนดการ อย่างน้อย 30 นาที ทั้งนี้ ผู้เข้าเฝ้าฯ จะต้องสำรวมกิริยามารยาท ไม่สวมแว่นตา ไม่สูบบุหรี่ หรือเป่ายานัตถ์ ควรตรวจความเรียบร้อยของเครื่องแต่งกายในการเข้าเฝ้าฯ หากกำหนดให้แต่งกายสุภาพ ห้ามแต่งกายด้วยชุดสีดำ นอกจากนี้ไม่ควรถือถุงย่ามและไม่ควรนำสิ่งของติดตัวไปด้วยมากเกินไปจนสมควรจนพระรุงพระรัง โดยเฉพาะสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเข้าเฝ้าฯ เพราะอาจตกหล่นทำให้เกิด เสียงดัง ซึ่งเป็นการไม่บังควร ยกเว้นสิ่งของที่จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย อีกทั้งห้ามนำอาวุธ (เว้นแต่กระบี่ประกอบเครื่องแบบทหาร ตำรวจ) และเครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ ติดตัวไปในขณะเข้าเฝ้าฯ

ในงานพระราชพิธีในพระบรมมหาราชวัง ให้ผู้เข้าเฝ้าฯ ประจําที่นั่งตามที่ทางสำนักพระราชวังได้จัดไว้ให้โดยไม่เปลี่ยนที่นั่งเอง เนื่องจากสำนักพระราชวังได้กำหนดที่นั่งให้ตามความเหมาะสมสำหรับผู้เข้าเฝ้าฯ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการเข้าเฝ้าฯ ไม่สมควรลุกไปที่อื่นโดยไม่จำเป็น และไม่ควรพูดคุย หรือส่งเสียงดัง หากมีความจำเป็นต้องปฏิบัติภารกิจส่วนตัว ควรปฏิบัติให้เรียบร้อยก่อนเสด็จพระราชดำเนินถึง โดยมีวิธีปฏิบัติที่ควรทราบดังต่อไปนี้

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
การนั่ง	การนั่งในที่เฝ้าฯ ให้ปฏิบัติ ดังนี้ ➢ ต้องนั่งด้วยอาการสำรวม ➢ ถ้านั่งบนเก้าอี้ ห้ามไขว่ห้างหรือเหยียดขาออกไปตามสบายหรือยกแขนขึ้นพาดพนักเก้าอี้ ➢ เมื่อมีกิจจะต้องลุกออกจากที่เฝ้าฯ ต้องถวายความเคารพ และเมื่อจะกลับเข้าประจำที่เดิมต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน ไม่ควรมุขลุกมุขนั่งในระหว่างนั่งเฝ้าฯ ➢ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จจากพระราชอาสน์ที่ประทับเพื่อทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการพระราชพิธี ผู้เข้าเฝ้าฯ จะต้องยืนขึ้น หากเสด็จผ่านต้องถวายความเคารพทุกครั้ง และต้องยืนอยู่จนกว่าจะเสด็จพระราชกรณียกิจนั้นหรือในช่วงนั้น และเมื่อเสด็จกลับไปประทับพระราชอาสน์ ผู้เฝ้าฯ ต้องถวายความเคารพแล้วจึงนั่งลงได้ ➢ เมื่อทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการพระราชพิธีเสร็จสิ้น และเสด็จพระราชดำเนินกลับผู้เฝ้าฯ ต้องยืนขึ้นถวายความเคารพ เมื่อรถยนต์พระที่นั่งแล่นออกไป และเพลงสรรเสริญพระบารมีจบลง ผู้เข้าเฝ้าฯ ต้องถวายความเคารพเป็นครั้งสุดท้าย เป็นอันเสร็จพิธี ➢ หากการเข้าเฝ้าฯ ในพระที่นั่ง ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อไปถึงหรือจะกลับออกจากพระที่นั่งควรทำความเคารพพระราชอาสน์ พระพุทธรูป หรือพระบรมอัฐิที่อยู่ในมณฑลพิธีก่อน

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
การยืน	การยืนในการเฝ้าฯ ให้ปฏิบัติ ดังนี้ ➢ การยืนเฉพาะพระพักตร์ ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองแนบข้างลำตัว ➢ ห้ามเอาไหล่หลัง กอดอก เท้าสะเอว หรือเอามือล้วงกระเป๋าเสื้อ กระเป๋ากางเกง ➢ เมื่อมีเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมี หรือแตรแสดงความเคารพของกองทหารแถว รับเสด็จตั้งขึ้น ผู้อยู่ในบริเวณนั้นต้องยืนตรงถวายความเคารพ ➢ หากมีพระราชดำรัสให้กราบบังคมทูลในทำนองยืนตรงแล้วถวายคำนับ การยืนเคารพในพิธีที่มีการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงสรรเสริญพระบารมีบรรเลงเพื่อถวายความเคารพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศ์ ลำดับชั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร หรือผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้เป็น ผู้แทนพระองค์ เมื่อมีเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมีตั้งขึ้น ผู้อยู่ในบริเวณนั้นต้องยืนตรงถวายความเคารพ ดังนี้ ➢ ในกรณีที่อยู่ในที่เฝ้าฯ รับเสด็จ ให้ยืนตรงหันหน้าไปทางที่ประทับ เมื่อจบเพลงถวายความเคารพ โดยบุรุษและสตรี (เฉพาะสตรีที่แต่งเครื่องแบบ) ถวายคำนับ หากสวมหมวกให้กระทำวันทยหัตถ์ ส่วนสตรีที่ไม่สวมเครื่องแบบถวายความเคารพ โดยวิธีถอนสายบัว ➢ ในกรณีที่ไม่ได้อยู่ในที่เฝ้าฯ เช่น เมื่อมีการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นการเปิดหรือปิดงาน หรือเมื่อมหรสพเริ่มหรือเลิก ให้ทำความเคารพโดยยืนตรงเมื่อเพลงจบให้คำนับโดยก้มศีรษะ ทั้งบุรุษและสตรี หากสวมหมวกเครื่องแบบ ให้ยืนตรงกระทำวันทยหัตถ์ การยืนเคารพในพิธีที่มีการบรรเลงเพลงมหาฤกษ์และเพลงมหาชัย เป็นประเพณีปฏิบัติในการจัดงานพิธีใหญ่โดยทั่วไปอยู่ประการหนึ่งคือ มักจะมีการบรรเลงเพลงมหาฤกษ์หรือเพลงมหาชัย ซึ่งผู้ร่วมในพิธีจะต้องแสดงความเคารพหรือให้เกียรติแก่ประธานของงาน แก่งานหรือแก่วาระอันเป็นมงคลนั้น โดยการยืนตรงจนกว่าจะจบเพลงการบรรเลงเพลงทั้งสองมีที่ใช้ต่างโอกาสกัน ดังนี้ ➢ เพลงมหาฤกษ์ ใช้บรรเลงในการเปิดงานที่เป็นพิธีใหญ่ เช่น พิธีเปิดสถานที่ทำการของรัฐ พิธีเปิดทางคมนาคมที่สำคัญ ๆ และงานที่เป็นมงคลทั่วไป ➢ เพลงมหาชัย ใช้บรรเลงต้อนรับประธานของงานผู้มีเกียรติสูงนับตั้งแต่ลำดับชั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระบรมวงศานุวงศ์ ลำดับรองลงมา นายกรัฐมนตรี หรือเมื่อผู้เป็นประธานของงานกล่าวคำปราศรัยจบ จะมีการบรรเลงเพลงมหาชัยเป็นพิเศษ หรือบรรเลงในงานรับรองบุคคลสำคัญงานสโมสรสันนิบาต เป็นต้น

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
	ทั้งนี้ หลักปฏิบัติในการยืนเคารพในพิธีที่มีการบรรเลงดังกล่าว ต้องยืนเคารพจนจบเพลง โดยยืนตรงนอกจากนั้นต้องยืนระดับตรงและหันหน้าไปทางองค์ประธานหรือประธานของงาน พระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมสาทิสลักษณ์ หรือทิศทางที่เสียงเพลงนั้นตั้งขึ้น
การเดิน	การเดินในเขตพระราชฐานหรือในที่เฝ้า ฯ ให้ปฏิบัติ ดังนี้ ➢ เดินอย่างสุภาพ ช่วงก้าวไม่ยาวหรือสั้นเกินควร และอย่าเดินตัดหน้าหรือแซงนำผู้มีอาวุโส ➢ การเดินกับผู้ที่มีอาวุโส ให้เดินเยื้องไปทางด้านหลังทางซ้ายหรือขวา แล้วแต่กรณี โดยเดินในลักษณะนอบน้อมๆ และไม่ห่างเกินไป ➢ การเดินตามเสด็จ ให้เดินเบื้องหลังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือพระบรมวงศานุวงศ์ ในลักษณะสำรวม ไม่ทักทายหรือทำความเคารพผู้อื่น หรือรับความเคารพจากผู้อื่น และไม่เดินบนลาดพระบาท หรือ เหยียบลาดพระบาท
การทำเอางาน	การทำกิริยาที่เรียกว่าเอางาน เป็นรูปแบบหนึ่งของขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ที่งดงามในการแสดงออกซึ่งความเคารพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ใช้เฉพาะเมื่อสามัญชน หรือเจ้านายราชตระกูลลำดับรองลงมา ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานสิ่งของ เช่น เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ปริญญญาบัตร ประกาศนียบัตร เครื่องใช้สอยฯลฯ จากพระหัตถ์ หรือกระทำการบางอย่างเฉพาะพระพักตร์ เช่น เปิดกรวยกระทงดอกไม้ เปิดหรือปิดภาชนะเครื่องเสวย หรือถอนเครื่องเสวยฯลฯ การทำเอางาน มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ➢ ยืนแขนขวาออกไปข้างหน้าพร้อมกับยกมือขึ้น ให้เฉียงจากลำตัวพอสมควร จะรับพระราชทานสิ่งของโดยปลายมือตรงนิ้วมือชิดติดกัน มือซ้ายแนบลำตัว ➢ กระดกปลายมือขึ้นประมาณ 45 องศา 1 ครั้ง โดยให้แขนอยู่ในลักษณะเดิม ➢ ลดมือลงแล้วซ้อนมือขึ้นเพื่อรับพระราชทานสิ่งของหรือเพื่อหยิบ จับ เปิด ปิด หรือ ถอนภาชนะสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยระวังอย่าให้ข้อมือนั้นตกรจากมือ

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
การทำความเคารพ	ข้อพึงปฏิบัติในการถวายความเคารพจะไม่ใช้การประนมมือไหว้ แต่ให้ใช้วิธีถวายความเคารพตามแต่โอกาส ดังนี้ การถวycำนับ เป็นการแสดงความเคารพอย่างหนึ่งของทั้งบุรุษและสตรีที่สวมเครื่องแบบ (กรณีไม่ใช่หมวก) สำหรับถวายแด่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ พระราชวงศ์ และผู้แทนพระองค์ เมื่อมีโอกาสได้เข้าเฝ้า ฯ รับเสด็จ หรือเข้าเฝ้าเพื่อทูลเกล้าฯ หรือน้อมเกล้าฯ ถวายสิ่งของ หรือรับพระราชทานสิ่งของ หรือปฏิบัติกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง เฉพาะพระพักตร์ หรือ หน้าพระที่นั่ง รวมไปถึงการถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ และพระบรมรูป การถวycำนับ มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ➢ ให้ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองแนบลำตัว ➢ ค้อมลำตัวพอประมาณ พร้อมกับก้มศีรษะลง ➢ แล้วตั้งศีรษะโดยเงยหน้าขึ้นช้า ๆ พร้อมตั้งลำตัวจนตั้งอยู่ในท่าตรง อนึ่ง หากเป็นการเข้าเฝ้า ฯ ภายนอกอาคาร โดยผู้เฝ้า ฯ แต่งกายสวมเครื่องแบบและสวมหมวกต้องถวายความเคารพด้วยการทำวันทยหัตถ์ ถ้าไม่สวมเครื่องแบบแต่สวมหมวกอื่นที่ไม่ใช่หมวกเครื่องแบบต้องถอดหมวกออกก่อนแล้วใช้วิธีถวycำนับ การถอนสายบัว เป็นการแสดงความเคารพอย่างหนึ่งของสตรีที่ใช้กันเป็นสากลนิยม สำหรับถวายแด่ พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ และพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ พระบรมรูปการถวายความเคารพ วิธีนี้ใช้เฉพาะสตรีที่แต่งกายด้วยชุดสุภาพ หรือชุดสากลนิยม หรือชุดไทย ยกเว้นข้าราชการสำนัก จะมีวิธีปฏิบัติให้ถวายความเคารพโดยถอนสายบัว แม้จะสวมเครื่องแบบก็ตามการถอนสายบัว มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ➢ ยืนตรง ชักเท้าข้างหนึ่ง (ตามถนัด) ไปข้างหลัง แล้วลากปลายเท้าไขว้ไปทางด้านหลังของเท้าที่ยืนอยู่ ➢ ย่อตัวลงโดยย่อเข้าข้างหนึ่งลงช้า ๆ ไม่ต้องถึงพื้น ลำตัวตั้งตรง หน้าตรง ทอดสายตาลงปล่อยแขนทั้งสองลงข้างลำตัว ก้มศีรษะเล็กน้อยพองาม ➢ เสร็จแล้วยืนขึ้นในท่าตรง

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
	การถวายบังคม เป็นราชประเพณีในการแสดงความเคารพถวายแด่พระมหากษัตริย์และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ในงานพระราชพิธีสำคัญ รวมทั้งพระบรมรูปหรือพระบรมราชานุสาวรีย์ เช่น งานรัฐพิธีถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระลานพระราชวังดุสิต เป็นต้น การถวายบังคม ขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ➢ คุกเข่าลงที่พื้น แล้วนั่งลงบนส้นเท้า ปลายเท้าตั้ง ลำตัวตรง บุรุษนั่งแยกเข่าพองาม ส่วนสตรีนั่งเข่าชิด ➢ วางมือทั้งสองคว่ำลงบนหน้าขาเหนือเข่าทั้งสองข้าง ➢ เริ่มถวายบังคมโดยจังหวะแรกให้ยกมือขึ้นประนมในระดับต่ำกว่าอกเล็กน้อยให้ปลายมือตั้งขึ้น แขนแนบลำตัวไม่กางศอก ➢ ยกมือที่ประนมขึ้นพร้อมกับโน้มตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย ให้ปลายนิ้วหัวแม่มือทั้งสองข้างจรดหน้าผาก ศีรษะและลำตัวเฉพาะส่วนบน เหนือเอวเอนไปข้างหน้าพองาม เงยหน้าขึ้นเล็กน้อย ทั้งนี้ ให้สายตาจับตามนิ้วหัวแม่มือไปตลอด ➢ ลดมือลงตามเดิมมาประนมอยู่ต่ำกว่าอกเล็กน้อยตามจังหวะแรก (ตามข้อ 3) แล้วกระทำตามขั้นตอนเช่นเดิม (ตามข้อ 4-5) ให้ครบ 3 ครั้ง ➢ เมื่อถวายบังคมครบ 3 ครั้ง และจบลงที่จังหวะแรกในข้อ 3 จึงลดมือลงวางคว่ำเหนือเข่าทั้งสองข้าง (ไม่ต้องก้มลงกราบ) ➢ เสร็จแล้วลุกขึ้นยืนตรง การหมอบกราบ เป็นการแสดงความเคารพถวายแด่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์อีกวิธีหนึ่งต่างหากจากการถวายบังคม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเข้าเฝ้าฯ ในที่รโหฐาน หรือไม่เป็นพิธีการ เช่น เมื่อเข้าเฝ้าฯ เป็นการส่วนพระองค์ โดยนั่งเฝ้าฯ บนพื้น หรือที่ต่ำกว่าที่ประทับ การหมอบกราบ มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ➢ ย่อตัวลงนั่งพับเพียบเก็บปลายเท้า ➢ หมอบลงโดยให้ศอกทั้งสองข้างวางบนพื้นระหว่างหน้าเข่า ➢ ตั้งศอกทั้งสอง ประนมมือก้มศีรษะเล็กน้อย หน้าผากแตะส่วนบนของมือที่ประนม และกราบไม่แบมือ ➢ เมื่อกราบแล้วเงยหน้าขึ้นเล็กน้อย อยู่ในท่าหมอบเฝ้าฯ โดยให้สายตาจับอยู่ที่มือทั้งสองข้าง

การปฏิบัติ	วิธีปฏิบัติ
	➤ ทรงตัวนั่งในท่าพับเพียบ หรือจะหมอบอยู่เพื่อกราบบังคมทูล หรือรับพระราชกระแสร หรือทูลเกล้า ฯ ถวายสิ่งของ หรือรับพระราชทานสิ่งของแล้วแต่กรณี หมายเหตุ การหมอบกราบ จะใช้ถวายความเคารพในทิวโหรฐานหรือไม่เป็นพิธีการ โดยมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้ ➤ เมื่อเข้าไปในที่เฝ้า ฯ ให้ถวายความเคารพด้วยการกราบ 1 ครั้ง ➤ คลานตรงไปยังที่ประทับในระยะพอสมควร โดยให้เฉียงจากที่ประทับ ➤ กราบ 1 ครั้ง และเงยหน้าขึ้นอยู่ในท่าหมอบเฝ้าฯ เพื่อกราบบังคมทูลหรือรับพระราชกระแสร หรือทูลเกล้า ฯ ถวายสิ่งของ หรือรับพระราชทานสิ่งของแล้วแต่กรณี ➤ เมื่อจะถวายบังคมลา ให้กราบ 1 ครั้ง แล้วคลานถอยหลังออกมาระยะพอสมควรหรือจนสุดห้อง ➤ เมื่อจะลุกขึ้นออกไปจากสถานที่หรือห้องที่เฝ้าฯ ต้องกราบ 1 ครั้ง หรือเมื่อเสด็จพระราชดำเนินออกไปจากสถานที่เฝ้า ฯ ต้องกราบอีก 1 ครั้ง ➤ การหมอบกราบของบุคคลทั่วไป ต้องระวังมิให้ส่วนใดของร่างกายล้ำเข้าไปในพระสุจหนี่ การทำวันทยหัตถ์ เป็นการแสดงความเคารพของบุรุษและสตรีเมื่อแต่งเครื่องแบบราชการ ซึ่งสวมหมวก โดยมีข้อปฏิบัติ ดังนี้ ➤ ยืนตรง ยกข้อศอกขวา โดยให้แขนตั้งฉากกับลำตัว ➤ แขนมือโดยให้นิ้วทั้งห้าเรียงชิดติดกัน ฝ่ามืออยู่ในลักษณะคว่ำ ปลายนิ้วชี้จรดขอบกะบังหมวกข้างขวา ระดับเหนือปลายคิ้วข้างขวา ➤ เสร็จแล้ว ให้ลดมือลงแนบลำตัวในท่ายืนตรง